

TERENSKO DRUŽENJE PRI IVANJŠEVSKI SLATINI (poročilo)

torek, 22. april 2025, ob 17. uri

Projekt je v okviru Interreg programa Slovenija-Avstrija sofinanciran s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. Das Projekt wird im Rahmen des Interreg-Programms Slowenien-Österreich vom Europäischen Fond für regionale Entwicklung gefördert.

Terensko druženje pri Ivanjševski slatini je bilo namenjeno predstavitvi rezultatov raziskav, ki so jih na projektnem območju izvedli strokovnjaki z različnih področij – hidrologije, biologije, etnologije ter revitalizacije.

Dogodek je potekal v obliki delavnice, kjer so domačini v treh delovnih skupinah aktivno sodelovali z izmenjavo izkušenj, zgodb in idej, s ciljem prispevati k smiselnemu razvoju območja ter oblikovanju skupnih nadaljnjih korakov.

Etnologija in turistični produkt

O etnologiji, urejanju Ivanjševske slatine in oblikovanju turističnega produkta »Iz globin« so razpravljali v dveh delovnih skupinah.

Etnološke raziskave so pokazale bogato zbirko osebnih zgodb uporabnikov slatine in povezav s krajevnim življenjem. Pri Ivanjševski slatini je izstopala zgodba Hedvike, ki je bila nekakšna skrbnica vrelca. V razpravi so udeleženci predstavili svoje spomine in ter predloge za nadaljnje zgodbe in sodelovanje.

Ključne ugotovitve:

- Objekt Ivanjševska slatina ima za domačine velik čustven in simbolni pomen. Pomembno je, da se ohrani »duh« nekdanje podobe.
- Domačini so izrazili željo, da bi prostor znova zaživel kot prostor za sprostitev, predstavitev in ohranjanje lokalnega izročila o slatinah, ne zgolj kot točka za kratek postanek.
- Notranjost objekta vidijo kot potencial za razstave, pripovedovanje zgodb, delavnice, lokalno ponudbo ter vključitev zgodovinskih predmetov (steklenice, putre itd.).
- Produkt je potrebno povezati z obstoječo ponudbo in vključiti v promocijo destinacije. Urediti je potrebno podporno infrastrukturo (kolesarske poti, pohodne poti).
- Ureditve je potrebno načrtovati na način, da so ekonomsko vzdržne (generiranje prihodkov, ki omogočajo nadaljnja vlaganja in vzdrževanje).

Predlogi:

- Obnova objekta s poudarkom na dediščini in vodenju obiskovalcev.
- Vzpostavitev oskrbnika/upravljalca objekta in ureditev "zadreg" glede sanitarnih prostorov (plačljive toalete, ...).
- Razvoj storitev za podporo pohodnikom/kolesarjem (oskrba, manjše trgovina, hrana, lokalna ponudba in produkti).
- Zbiranje predmetov in zgodb domačinov za pripravo razstav.

Varstvo mofet in mineralnih vod

V okviru projekta so bile izvedene analize in kartiranje slatin ter mofet, z aktivnim vključevanjem javnosti, poseben poudarek pa je bil na občutljivosti virov, edinstveni ekologiji ter dokumentiranju naravnih in kulturnih posebnosti območja.

Projekt je v okviru Interreg programa Slovenija-Avstrija sofinanciran s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. Das Projekt wird im Rahmen des Interreg-Programms Slowenien-Österreich vom Europäischen Fond für regionale Entwicklung gefördert.

Ključne ugotovitve:

- Mofete so slabo poznane, a izjemno zanimive naravne posebnosti z visoko raziskovalno vrednostjo.
- Rastlinstvo na mofetah je specifično in prilagojeno na visoke vsebnosti CO₂.
- Pri urejanju mofet je potrebna previdnost, saj so zaradi višjih koncentracij CO₂ določene ureditve, kot na primer klop ob izviru, lahko neprimerne.
- Tudi dobronamerni, a nepremišljeni posegi – kot je oranje ali urejanje okolice, lahko trajno poškodujejo in uničijo izvir ali mofeto, zato so pri njihovem varovanju ključni strokovni pristopi in previdnost.
- Mineralne vode na območju so izjemno raznolike, njihova kemična sestava pa je odvisna od globine in stabilnosti vodnih virov. Trenutno potekajo različne analize, med njimi bo tudi mikrobiološka, pri čemer so meritve prostega CO₂, temperature in elektroprevodnosti ključne tako za razumevanje naravnih značilnosti kot tudi za zagotavljanje varnosti obiskovalcev.
- Območje ima dolgo raziskovalno zgodovino, eden izmed vidnejših rezultatov je razstava *Dihanje Zemlje* na gradu Negova.

Predlogi:

- Razvoj interpretacijskih poti in prikazov za obiskovalce (vključno z opozorili na varnost).
- Pomembno je povezati zgodbe kraja z lokalnimi ponudniki in deležniki ter oblikovati celovito, usklajeno in privlačno doživetje, kjer se naravna in kulturna dediščina smiselno prepletata z lokalno ponudbo.
- Obisk kraja naj ne bo le funkcionalen postanek, temveč priložnost za doživetje in spoznavanje zgodb, ki kraju in slatini dajejo identiteto in globlji pomen.
- Povečanje ozaveščenosti in izobraževanje (zlasti mladih), z možnostjo razvoja raziskovalnega turizma, ki obiskovalcem omogoča aktivno spoznavanje in razumevanje naravnih pojavov tega območja.

Revitalizacija Stavešinske in Očeslavske slatine

Potekala je razprava o možnostih revitalizacije Stavešinske in Očeslavske slatine, pri čemer so strokovnjaki predstavili tehnične omejitve ter predlagali potencialne rešitve.

Ključne ugotovitve:

- Stavešinska slatina ima tehnično več možnosti za »oživitev«.
- Očeslavska slatina je kompleksnejša za revitalizacijo (globina, CO₂, dotok kisika, nestabilen pretok). Ena vrtina je usposobljena, a ima nestalen pretok in majhno količino vode; zaradi melja in nizkega tlaka iztok ni mogoč, materiala pa zaradi prostorske omejitve ni mogoče odstraniti.
- Izvedli so se različni poskusi reaktivacije Očeslavske slatine: črpanje, vpihovanje, manjši premer iztočne cevi, ...
- Na podlagi razpoložljivih informacij je mogoče sklepati, da so k prenehanju pretoka na obeh slatinah prispevali nestrokovni posegi.

Projekt je v okviru Interreg programa Slovenija-Avstrija sofinanciran s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. Das Projekt wird im Rahmen des Interreg-Programms Slowenien-Österreich vom Europäischen Fond für regionale Entwicklung gefördert.

deProfundis

- Zaradi zgodovinskega in etnološkega pomena bi si domačini želeli ponovno oživitev Očeslavske in Stavešinske slatine, a v vsakodnevnem življenju najbolj cenijo Ivanjševsko, ki jo še danes redno obiskujejo.

Predlogi:

- Izvedba dodatnih analiz in ocene stanja.
- Jasno sporočilo, da voda ni namenjena komercialni rabi.
- Beleženje obiskovalcev (npr. knjiga kot v planinskih kočah).

Naslednji koraki:

- Poskus revitalizacije Stavešinske slatine in nadaljnje aktivnosti in raziskave za ponovno aktivacijo Očeslavske slatine.
- Postopna ureditev dostopa in označitev lokacij.
- Poglobljene analize vode.

Skupni naslednji koraki

1. Oblikovali bomo **manjše delovne skupine**; v kratkem bomo poslali obvestila z možnostjo izbire vsebin, pri katerih bi posamezniki želeli sodelovati.
2. Dogovor o terminu **skupne čistilne akcije** pri Ivanjševski slatini ter osnovnih ureditvenih del na zunanosti objekta (odstranitev lesenega dela, apneno beljenje ipd.).“
3. Zbiranje **kontaktov vseh zainteresiranih za nadaljnje sodelovanje**.
4. Iskanje **primernih razpisov** (za obnovo, izobraževanje, interpretacijo).
5. Nadaljevanje skupnega razvoja lokalnega turističnega produkta z aktivnim vključevanjem lokalnih deležnikov ter **izobraževanjem lokalnih turističnih vodnikov**.
6. Oblikovanje **izobraževalnih vsebin** (v sodelovanju s šolami in lokalnimi vodniki).
7. Razmislek o oblikovanju **tematske poti po mofetah**.

Veslimo se vašega sodelovanja pri skupnem oblikovanju vsebin naše zgodbe.

Ekipa deProfundis

Projekt je v okviru Interreg programa Slovenija-Avstrija sofinanciran s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. Das Projekt wird im Rahmen des Interreg-Programms Slowenien-Österreich vom Europäischen Fond für regionale Entwicklung gefördert.